

8. Handlingsplan – REVIDERT 23.10.2025

HANDLINGSDDEL AV KULTURMILJØPLAN 2025 – 2029

FOR BREMANGER KOMMUNE

Dette dokumentet utgjør handlingsdel av Kulturmiljøplan for Bremanger kommune. Ein handlingsdel som vil inneber samarbeid med bla Vestland fylke, Riksantikvaren, aktuelle museum, Statens naturvernoppsyn, og andre aktuelle instansar. Handlingsplanen viser eksempel på kva tiltak ein meiner har stort potensiale innan kulturformidling og næringsutvikling ulike stader i kommunen. Lokale lag og foreiningar oppmodast til å engasjerast i arbeidet saman med kommunen.

Handlingsplanen gjeld tiltak som ein tek sikte på å utføre siste 4-årsperiode etter vedtak av planen. Handlingsplanen skal rullerast kvart år og samordnast med kommunen sin økonomiplan. Handlingsdelen legg til grunn mål og strategiar for Bremanger kommune sitt arbeid for kulturmiljøvern omtala i kap. 7. Tiltaka har ikkje prioritert rekkefølge.

Revisjon / saksgang	Dato
Siste revisjon av planforslaget	16.09.2025
Kommunestyret si godkjenning av planen	23.10.2025
Siste revisjon/rullering av Handlingsplanen	23.10.2025

Forkortingar:

BK= Bremanger kommune, KK= Kulturkontoret, FK= Fylkeskommunen, SN= Sogenemnda, TK= Turistkontoret, SK= Servicekontoret, Teknisk etat = TE

1.0 INFORMASJON

NR	TILTAK	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
1.1	Lage ein artikkel til Bremanger si heimeside med oversikt over alle kulturminne med informasjonstekst, foto, kart.	2025-2027	Under utvikling KK
1.2	Skilte alle aktuelle kulturminne i kommunen (iht. Liste i vedlegg) Andre døme: Byte frå Gamlevegen til Nikolai Astrups veg. Skilte kvar ein kan observere hjort (frå bilen). Skilte fossar, utsiktspunkt, og liknande.	2025-2029	KK
1.3	Legge ut informasjon til eigarar av kulturminne på kommunen sin nettside; søknadsfristar, tilskotsordningar, (inngår i punkt 1.1)	Igang- verande	KK
1.4	Registrere fleire kulturminne og legge inn med foto i kulturminnesok.no (for steingardar, ferdsselsvegar)	Igang- verande	KK
1.5	Sette opp informasjon om historia og betydning om vetane på Vetan.	2025-2026	KK

2.0 FORMIDLING

KULTURMILJØPLANEN VISER Bremanger si eineståande historie med gamal og ny ferdsel og busetnad langs kysten. Dette er kulturminne, kulturmiljø og kulturlandskap som har eit stort potensiale som ressurs i samfunnsutviklinga. Skulevesen, næringsliv, reiselivsbransjen og kultursektoren kan hente av denne gullgruva og skape unike opplevingar for fastbuande og tilreisande. Våre kulturminne har lokal, nasjonal og internasjonal interesse.

Følgande viser forslag innan dei ulike kulturminnefelt, og vil vere utgangspunkt for prioritering.

NR	TILTAK	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
2.1	FORNMINNER		
2.1.1	Vingensenteret - Søke verdsarvstatus for Vingen - Forprosjekt (PLP) MÅL: Å utvikle ei historisk formidlings- og opplevingssenter med bakgrunn i vår unike plassering i ferdselsåra på havet. Formidling av ulike aspekt ved historia frå steinalder og vikingtid til i dag. Vi kan nemne: Kultstaden Vingen med helleristningane, Busetnad i Skatestraumen, Runesteinane på Lisje Hennøya, Hornelen si magiske rolle	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	KK
2.1.2	Frøysjø-katedralen i Botnane - Bronsealder med gravene - Botnane etter istida Arkitektteikningar er klare. Tomt integrert i kommunedelplan for Botnane i 2014.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	Botnane og Årebrot grendalag
2.1.3	Berserksenter i Berle - Forprosjekt MÅL: Skaffe antikvarisk kompetanse og kartlegge fleire funn frå jernalder og vikingtid i Berle. Utvikle eit formidling- og opplevingssenter med utgangspunkt i: Berlekåre og sønene si historie og rolle i Harald Hårfagre sine kampar. Berlekåre sine etterkommarar på Islan (Egil Skallagrimson). Skarsteinskipet, restar etter skipskjøl funne på Gotraneset i Berle, frå 700-talet. Gravfunna i Berle.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	KK
2.2	SAKRALE KULTURMINNE/KULTURLANDSKAP	Tidsrom	Ansvar gjennomføring

2.2.1	Grotle gamle gravstad: Etablere tilkomst og parkering til gravstaden.	2025	KK
2.2.2	Service- og formidlingssenter på Grotle: MÅL: I samarbeid med bygging av nytt servicebygg inkludere ein formidlings- og opplevingsdel som viser mellom anna: Grotle som geistleg eigedom og Herra Sækr si etablering av Grotle gamle kyrkjegard og Grotle mellomalderkyrkje. Hente inn gjenstandar frå kyrkja (altertavla og søyler, kyrkjemodellen, samt brudepynt (Rylandspynten) og dåpspynt. Samle og visualisere dei ulike historiene knytt til kyrkjeferd, skjenkestover, gapestokk, drukningsulykker og liknande.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	Satt på vent.
2.2.3	Krigsminne: Minne knyt til lokal deltaking i krig og krigsliknande tilstand, samt anlegg, enkeltminne og lause minne. Hovuddelen av desse anlegga er frå 2. verdskrig. I 2025 er det 80 år sidan krigen vart slutt, det bør markerast med at vi får ein plan for ivaretaking og vidare bruk. Velje et prioritert fort som ivaretakingast (Tongane) og får tydeleggjort eit formål for bruk. Inkludere historia til Shetlandsfarten og Bård Grotle i Shetlandsgjengen. Motstandsørsla med radio, bygningar og holar skiltast frå vegen og plakett med historia på staden. Gje 10. klasse fast tur til Shetland, for å erfare/lære om lokal krigshistorie gjennom Den kulturelle skulesekken.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	KK
2.2.4	Kulturlandskap Menneskeforma landskap som inneheldt økologiske, biologiske og kulturhistoriske element. Døme: Område med gamal slåttemark. Steinmurar. Klyngehus (miniatyrhus frå «Der båra bryt»). Dyrehald. Kulturlandskapet omfattar også strukturar om er gøymde under jordoverflata.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	KK
2.3	KYSTKULTUR	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
2.3.1	Kystkulturen Formidle Bremanger kommune si fiskeri- og foredlingshistorie. Ta i bruk Kalvøya og utvikle den som eit opplevingsområde for fiskeri-, fangst-, foredlings- og frakt før og i dag. Formidle historia om Fiskholmen frå 1871. Fiskeri- og handverkstradisjonar.	<i>Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.</i>	

2.3.2	Å VERE PREST I FISKEVÆR Bruke prestegarden i Kalvåg som bakgrunn for formidling og oppleving av levesett og daglegliv med utgangspunkt i dagboka til Koren. Ulrik Koren var den første presten i Kalvåg. (Prestegarden blir lagt ut til sal 2025). Nikolai Astrup sin fødestad, og formidle hans liv og kunst. Finne utstillingsplass til dei 2 originaltrykk gitt til prestegarden av Astrup-familien etter krigen.	Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.	
2.4.0	PRIMÆRNÆRINGA	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
2.4.1	Bruke Myklebustsetra og andre setre aktivt. I UNESCO-nominasjonen har Norsk Seterkultur definert: Seter - det fysiske Seterdrift - drift med melkeproduksjon - men ingen nedre grense på volum. Seterkultur - alt som stammer frå seterkultur, song, historier, kunnskap, oppskrifter osv. Registrere aktuelle steingardar og lage naturstiar. (Kven har Bremanger sin lengste ... steingard?) Samle og formidle gamle matoppskrifter og mattradisjonar. Bruke og formidle gamle stadnamn. Halde i hevd gamle handverksteknikkar knytt til gards- og hushaldstradisjonar. Samle inn og formidle kunnskap om jordbruksreiskap og jordbrukstradisjonar. Hjortejakta som matauk og næring. Dyrehald og særtrekk.	Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.	
2.5.0	INDUSTRIMINNER	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
2.5.1	«SMELT», ei industrihistorie. Etablere eit visnings- og opplevingssenter for kraft- og industriutviklinga i Bremanger kommune. Det ligg føre eit arbeid om eit visningssenter for industri av lokale aktørar i Svelgen. Kultureininga oppmodar private aktørar til eit samarbeid, og då spesielt kring industrihistoria vår fram mot 100-års jubileet i 2028.	Mogleg i neste periode (2029-2033)	
2.6.0	IMMATRIELLE KULTURMINNE	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
2.6.1	Ord og uttrykk frå Bremanger	Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.	
2.6.2	Støtte lokale formidlings- og opplevingstiltak basert på den immaterielle kulturarven, til dømes ved Musikkteater «Bella og Solla og Per», Diktarsti i Botnane, Historisk vandring Hornelen,	Sjå prioriterte tiltak s. 6, Besøkssenter.	

	Furulunden og historia om diktarpresten Claus Frimann, «Minne om Maria, ein hyllast til kystkvinna,» Rylandspynten, «Heimen» (dokumentarfilm om fråhaldsrøysla i Bremanger), «SMELT», spelet om Svelgen. Med meir.		
--	---	--	--

3.0 BREMANGER KOMMUNE SI FORVALTNING SOM PLANMYNDE

NR	TILTAK	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
3.1	Samkøyre kulturminne, kulturmiljø og omsynssoner i kart og arealplanen, plan- og byggesaka. Det vere seg naturreservat, omsynssoner, KULA-område, SEFRAK-bygg, og liknande.	2025-2029	KK
3.2	Landbruk, natur og kulturminne samarbeida om forvaltning av SMIL-tilskot. Gjelder tilskot til tiltak som fremmer natur- og kulturverdiane i jordbrukets kulturlandskap og reduserer forureining frå jordbruket.	2025-2029	KK
3.3	Gjere tiltak for at husa i Svelgen, som er bevaringsverdige, blir ivaretatt iht. Reguleringsplan 19.06.01. Villabakken, Øyratunet.	2025-2029	KK
3.4	Utarbeide omsynssone rundt funksjonærbustadane i Ålfoten.	?	

4.0 BREMANGER KOMMUNE SI FORVALTNING SOM EIGAR

NR	TILTAK	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
4.1	Søke verdsarvstatus for Vingenfeltet som vertskommune.	-	
4.2	Ferdigstille allmennsoga for Bremanger.	2025	KK SN
4.3	Involvere regionalt kvalifisert handverkar/rådgjevar for bygningsvern i lokale saker	2025-2029	KK
4.4	Innhente kunnskap frå regional kulturmiljøstyresmakt for å sikre runesteinane på Lisje Hennøya.	2026	KK
4.5	Søke fylkesantikvaren om kartlegging av fornminne i Berle, Skatestraumen, m.fl..	2025-2029	KK
4.6	Sikre at Bremanger kommune sin grafiske profil brukast i utforming av skilt og liknande.	2025-2029	KK
4.7	Utdanne og tilsette faste guidar i fleire bygder.	2025-2029	KK
4.8	Sikre og skilte gravstader som historiske minnesmerke (Botnane, Frøya, Rugsundøy, Ålfoten, m.fl). Tilbakeføre gravstøtter til Ålfoten.	2025-2029	KK
4.9	Ferdigstille tilkomst og parkering på Grotle gamle gravstad.	2025-2026	KK
4.10	Ferdigstille skilting, tilkomst og tilbakeføring av gravstøtter på Rugsundøy gravplass.	-	

4.11	Digitalt arkiv for kunsten som er i Bremanger kommune sin eige.	2025-2029	KK
------	---	-----------	----

5.0 HJELP TIL SJØLHJELP OG SAMARBEID

NR	TILTAK	Tidsrom	Ansvar gjennomføring
5.1	Markere dei årlege kulturminnedagane.	2025-2029	KK
5.2	Gje rådgjeving og hjelp til eigarar av kulturminne til å søke støtte til restaurering frå Kulturminnefondet og andre.	2025-2029	KK
5.3	Etablere kommunal tilskotsordning for verdifulle kulturminne og kulturmiljø.	2025-2029	KK
5.4	Støtte lokallag i arbeid med å utvikle presentasjonar på ulike måtar for lokale kulturminne. Til dømes Diktarstien i botnane, Kyrkja i Ålfoten, Claus Frimann si historie på Davik	2025-2029	KK

PRIORITERTE TILTAK I ØKONOMIPLANPERIODEN 2025-2029

Tiltak som er planlagt gjennomført i perioden 2025 – 2029. Tiltaksplanen vert rullert årleg (unntak for haust 2024 og vår 2025).

(Beløp oppgjeve i 1000 kr)

NR	TILTAK TIL INVESTERING	2025 Kostnad	2026 Kostnad	2027 Kostnad	2028 Kostnad	2029 Kostnad
1.1 1.2 4.9	Skilte aktuelle kulturminne, -miljø og -landskap i kommunen. Felles profil, skiltplan. Skiltplan, gjennomføring. Sjå til at vi gjer informasjon om attraksjonar tilgjengeleg.					
2.2 4.9	Grotle gamle gravstad. Parkering og ny tilkomst. Det er søkt om Barkmidlar i 2025. Kommunen vil måtte betale halvparten.	Tilkomst BARK- midlar	Parkering		Vedlikehald	
2.1.1 2.1.2 2.1.3 2.2.2 2.2.1 2.3 2.4 (2.5) 2.6	Besøkssenter – Historia om menneske, landskapet og kulturen i Bremanger kommune. Eit besøkssenter i Bremanger kommune vil sette fokus på formidling, digital og analog, og forståing av lokale kulturminne ved å gjere dem meir tilgjengelege for både innbyggaren og tilreisande. Det vil bidra til å bevare og levandegjere historia gjennom utstillingar,					

	aktivitetar og informasjon. Senteret vil og skape nye moglegheiter for berekraftig turisme og lokal verdiskaping knytte til kulturarv. Kultureininga vil å fremje samarbeid kring etablering av besøkssenter med ulike offentlege og private aktørar.					
4.2	Sogenemnda - Allmennsoga for Bremanger. Band 2: Frå 1945 til i dag. Publiserast november 2025. Åra fram til og med 2029 er det tenkt å publisere eit hefte i året.					
2.2.3	KRIGSMINNE 100 år. <u>I. Utforme ein plan</u> for vedlikehald og bruk av krigsminne i Bremanger kommune fram mot 100-årsjubileum i 2035. <u>II. Tongane:</u> Renovere bygg. Avklare avtale med grunneigar. Oppgradera stien. <u>III. Motstandsørsla:</u> Snowflake + Roska + Shetland +++					
3.3	Gjere Øyratunet klar for bruk ved å installere avløp, vann, kjøkenkrok og toalett. Etablere rutinar for å rydde kratt og busker rundt huset. Utforme plan for bruk.					
4.1	Digitalt arkiv for kunsten i Bremanger kommune sitt eige.					